

Odluke Ombudsmena za BiH Stanje postivanja Odluka

Odluke Ombudsmena za BiH Stanje postivanja Odluka

septembar 1999. godine

Kratak prikaz:

- Slucajevi stanova JNA: Usaglaseni amandmani na zakon usvojeni su u formi federalnog zakona. Zastupnik Federacije ce pratiti implementaciju tog zakona.
- Duzina trajanja postupaka (u imovinskim i neimovinskim predmetima): Postupci nisu provedeni u slucajevima Sabic, Eger i Spahic, R.I., protiv RS-a. U slucaju N.S. protiv RS-a prvostepeni sud u Banjoj Luci je 20. aprila 1999. godine donio odluku, tako da je u tom slucaju postivanje postignuto. RS je vratila podnisioca zalbe S.A. u njegov stan (18. marta 1999. godine). U slucaju Mijailovic protiv Federacije postupak nije završen, a u medjuvremenu podnosiocu zalbe nije obezbijedjen alternativni smjestaj.
- Neizvršenje delozacija (vracanje u posjed stanova): U slucaju N.K. protiv RS-a, i Baric, B.T. i N.B. protiv FBiH, predmetne delozacije nisu izvršene, te podnosioci zalbi nisu bili u mogucnosti da vrata svoje stanove u posjed. U slucaju Satric protiv RS-a, podnositeljica zalbe je vracena u stan dana 5. maja 1999. godine.
- Neizvršenje sudske odluke: U slucaju B.D. protiv FBiH, podnosiocu zalbe nije isplacena nadoknada za stetu koju su na njegovom zemljistu prouzrokovala 2 rudarska preduzeca.
- Vracanje u posjed imovine: U slucaju Halebic protiv RS-

a, nije provedena istraga u cilju rasvjetljavanja okolnosti pod kojima je oduzeta imovina podnosioca žalbe.

- Napusteni stanovi: U slučaju Buntić i 19 ostalih protiv FBiH, podnosioci žalbi nisu dobili konačnu odluku po njihovim zahtjevima u skladu sa novim Zakonom niti su se vratili u stan (osim u jednom slučaju).
- Nestanak: RS nema nikakvih informacija o Berbiću.

A. Federacija Bosne i Hercegovine [i država Bosna i Hercegovina]

1. Slučajevi stanova JNA

Krajem 1991. i početkom 1992. godine Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija je započela privatizaciju “vojnih”, JNA stanova. Prema Zakonu o stambenom osiguranju Jugoslovenske Narodne Armije⁽¹⁾, nosilac stanarskog prava koji stanuje u stanu iz stambenog fonda JNA mogao je otkupiti takav stan.

Dana 15. februara 1992. godine Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina je donijela Uredbu kojom je uvedena zabrana, u trajanju od jedne godine, prodaje imovine u društvenom vlasništvu, uključujući i stanove JNA⁽²⁾. Dana 15. juna 1992. godine Republika Bosna i Hercegovina je izvršila prijenos vlasništva nad JNA sredstvima, uključujući i stanove JNA, sa Federativne Republike Jugoslavije na Republiku Bosnu i Hercegovinu⁽³⁾. Uredbom sa zakonskom snagom iz 1994. godine traženo je da nadležni sudovi verifikuju kupoprodajne ugovore za stanove u društvenom vlasništvu⁽⁴⁾, a 3. februara 1995. godine je drugom Uredbom traženo da sudovi i drugi državni organi prekinu postupke vezane za otkup stanova JNA⁽⁵⁾.

Nakon što je Daytonski mirovni sporazum stupio na snagu,

Predsjedništvo Republike Bosne i Hercegovine je 22. decembra 1995. godine donijelo Uredbu kojom su stavljeni van snage svi ranije zakljućeni kupoprodajni ugovori za stanove JNA. Ova Uredba je 18. januara 1996. godine⁽⁶⁾ dobila formu zakona.

Mnogi medju licima koja su podnijela žalbe Ombudsmenu za BiH žive u stanovima JNA, ali nisu bili u mogućnosti da kupovinu stana uknjiže na sudu, kao što to predviđa sadašnji zakon.

Ombudsmen za BiH u svim svojim odlukama⁽⁷⁾ po ovom pitanju smatra da retroaktivno poništenje kupoprodajnih ugovora ne predstavlja proporcionalno onemogućavanje ostvarivanja prava "posjedovanja" kojeg imaju podnosioci žalbi. Stoga je utvrdila kršenje člana 1. Prvog protokola Evropske konvencije o ljudskim pravima, i utvrdila kršenje člana 6. Konvencije u tome što usljed obaveznog sudskog prekida svih slučajeva stanova JNA nije bilo moguće odlučiti u parničnom postupku po žalbama podnosilaca žalbi u razumnom vremenskom roku. Ombudsmen za BiH (nakon presedana Doma za ljudska prava) je stoga tuženim stranama preporučila (obićno su to Federacija Bosne i Hercegovine i Bosna i Hercegovina, mada ponekad samo Federacija) da:

- preduzmu sve neophodne korake putem zakonodavnih ili administrativnih radnji kako bi stavili van snage poništenje ugovora podnosilaca žalbi koje je uvedeno na osnovu Zakona o dodatku na Zakon o prijenosu sredstava SFRJ u vlasništvo Republike (ranije Uredba sa zakonskom snagom od 22. decembra 1995. godine), i
- ukinu obavezni prekid sudskih postupaka pokrenutih od strane podnosilaca žalbi, te poduzmu sve neophodne korake u cilju osiguranja prava podnosilaca žalbi na pristup sudu.

U manjem broju slucajeva o kojima je odlucila Ombudsmen za BiH, podnosilac zalbe trenutno ne zivi u stanu JNA jer je stan u toku rata proglasen napustenim, kao i zbog toga sto je njegovo stanarsko pravo ponisteno. U tim slucajevima postoji druga osoba ili druge osobe koje trenutno zive u predmetnom stanu, tako da podnosioci zalbi ne samo da su trazili priznanje vlasnistva, nego i povrat stana. U ovim slucajevima⁽⁸⁾ Ombudsmen za BiH je takodje izdala sljedece preporuke:

- u roku od sest sedmica od prijema ovog Izvjestaja poduzeti sve neophodne korake putem zakonodavnih ili administrativnih mjera s ciljem stavljanja van snage ponistenja ugovora podnosilaca zalbi uvedenog Uredbom od 22. decembra 1995. godine i Zakonom od 18. januara 1996. godine;
- u roku od sest sedmica od prijema ovog Izvjestaja ukinuti obavezni prekid sudskih postupaka koje su pokrenuli podnosioci zalbi, te preduzeti sve neophodne korake u cilju osiguranja prava podnosilaca zalbi na pristup sudu.
- u roku od sest sedmica od prijema ovog Izvjestaja dozvoliti podnosiocima zalbi da se vrate u svoje predratne stanove.

Federacija je krajem 1997.⁽⁹⁾ i pocetkom 1998.⁽¹⁰⁾ godine donijela imovinske zakone kojima je dozvoljeno osobama koje su nosioci kupoprodajnih ugovora za stanove JNA koji nisu napusteni da kupe i uknjize svoje vlasnistvo nad stanom prema novoj shemi, pri cemu ce se uzeti u obzir iznos uplacen 1991. i 1992. godine. Medjutim, Dom za ljudska prava odbacio je argumente Federacije da je novom shemom eliminisano ranije utvrdjeno krsenje⁽¹¹⁾. Presedan Ombudsmena za BiH umjesto toga se djelimicno razlikovao, buduci da se Ombudsmen za BiH slozila sa stajalistem zastupnika (od 30. novembra 1998. godine), prema kojem "stambeni zakoni" koje je usvojila Federacija (Zakon o otkupu stanova; Zakon o prestanku

primjene Zakona o napuštenim stanovima; Zakon o preuzimanju Zakona o stambenim poslovima [3. april 1998. godine]) omogućavaju nastavak prekinutih postupaka. Po njenom mišljenju, za sudove više ne postoje pravne prepreke za nastavak i vođenje relevantnih postupaka. Tako, od slučaja Vukmirović i ostali (konačna odluka od 18. decembra 1998. godine) Ombudsmen za BiH je zaključila da još uvijek postoji kršenje člana 1. Prvog protokola Evropske konvencije o ljudskim pravima zbog retroaktivnog poništenja kupoprodajnih ugovora podnosioca žalbi, ali je predmet riješen po žalbama podnosioca prema članu 6. Od tada, jedina preostala preporuka Ombudsmena za BiH bila je:

- da se preduzmu svi neophodni koraci putem zakonodavnih ili administrativnih mjera u cilju stavljanja van snage poništenja ugovora podnosioca žalbi koje je uvedeno temeljem Zakona o dodatku na Zakon o prijenosu sredstava SFRJ u vlasništvo Republike (ranije Uredba sa zakonskom snagom od 22. decembra 1995. godine).⁽¹²⁾

Do dana kada je napisana ova preporuka, Ured OP je registrovao 1308 slučajeva koji se odnose na stanove JNA. U julu 1996. godine, OP je Domu za ljudska prava prosljedila prvu grupu odluka donesenih u vezi sa slučajevima stanova JNA, a Dom je ustanovio da su prekršena prava podnosioca žalbi koja su zagarantovana članom 6. ("pravo na pravedno sudjenje") i članom 1. Protokola 1. ("zastita imovine"). OP je usvojila 395 konacnih izvještaja u individualnim slučajevima u pogledu slučajeva stanova JNA, utvrđujući kršenja ljudskih prava zagarantovanih Konvencijom. Međutim, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine nije ispoštovala preporuke Ombudsmena u predviđenom roku. Stoga je Ombudsmen prosljedila Visokom predstavniku izvještaje o 151 slučaju, te ih uputila Predsjedniku FBiH da poduzme dalje mjere.

Mjere poduzete u cilju postivanja:

Federacija i OHR su se saglasili sa zakonodavnim amandmanima kojim se implementiraju nalozi Doma i OP. Visoki predstavnik je potpisao nalog za objavljivanje ovih izmjena u Sluzbenim novinama, sto je i ucinjeno (Sluzbene novine FBiH, broj 27/99, od 5. jula 1999.).

Iako se ovim amandmanima ne rjesavaju sva potencijalna pravna pitanja u vezi sa vojnim stanovima, za nadati se da ce vecina odlucenih slucajeva Doma i OP sada moci biti rijesena. OHR i zastupnik Federacije ce nastaviti da prate primjenu zakonodavnih amandmana, te utvrditi da li se oni primjenjuju u individualnim slucajevima pred Domom i OP.

Zakonodavni amandmani dozvoljavaju onim osobama koje su sklopile zakonski obavezujući kupoprodajni ugovor prije 6. aprila 1992. godine (koji je potpisan i na kojem je naveden datum) da upisu svoje vlasnicko pravo u zemljsne knjige. Od onih osoba koje nisu platile cjelokupnu cijenu ce se traziti da prije upisa u zemljsne knjige plate ostatak iznosa. Odredjena grupa osoba (zapravo oni koji su 30. aprila 1991. godine bili na sluzbi u JNA ili koji su ostali sluziti u stranoj vojsci i nakon uspostave vojski Federacije i RS 1996. godine) nece imati pravo da se vrati u svoje stanove, te ce im se umjesto toga nadoknaditi svota koju su vec platili za svoj stan.

Ured Ombudsmena je odlucio da za sada ne nastavlja sa razmatranjem slucajeva u pogledu gore spomenutih ponistavanja ugovora i prekida postupaka. Medjutim, OP ce nastaviti da nadgleda primjenu odgovarajucih odredbi koje su nametnute odlukama Visokog predstavnika u vec postojećim, te eventualno novim slucajevima.

2. Trajanje postupaka

a. Mihajlovic protiv FBH (18. januar 1999., broj 1323/98)

Podnositeljica žalbe je nosilac stanarskog prava na stan koji se nalazi na Grbavici. Tokom kratke odsutnosti podnositeljice žalbe u maju 1996. godine, gospodin R.B. se nezakonito uselio u stan. Podnositeljica žalbe je odmah pokrenula postupak kako bi se izvršila delozacija nezakonitog korisnika. Upravni postupak je počeo 27. maja 1996. godine, kada je podnositeljica žalbe općini Novo Sarajevo uložila zvanični zahtjev za povrat stana u posjed. Tokom avgusta 1997. godine, podnositeljica žalbe je primila odluku Kantonalnog ministarstva za stambene poslove (od 20. marta 1997. godine), kojom se potvrđuje njeno stanarsko pravo. Odluka nikad nije provedena, a Kantonalno ministarstvo prostornog uređenja, stambenih i komunalnih poslova odlucilo je da je ova problematika u nadležnosti suda. Parnični postupak koji je podnositeljica žalbe pokrenula u cilju delozacije nezakonitog korisnika njenog stana počeo je 12. novembra 1997. godine i još uvijek traje.

Ombudsmen za BiH je ustanovila da Vlada nije opravdala ukupnu dužinu trajanja postupka u ovom slučaju. Osim toga je ustanovila da se podnositeljica žalbe ne može smatrati odgovornom za odgađanja, da ovaj slučaj nije kompleksan, te da su vlasti u ovom slučaju djelovale izuzetno sporo.

Ombudsmen je predložila tuženoj strani da provede postupak po ovom pitanju bez daljnjih nepotrebnih odlaganja, te da u roku od 2 sedmice od prijema izvještaja podnositeljici žalbe osigura alternativni smještaj dok se ovaj slučaj konačno

ne zakljuci.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Osnovni sud II u Sarajevu je 19. oktobra 1998. godine donio odluku kojom se sadasnjem korisniku nalaze da napusti stan u roku od 15 dana. Sadasnji korisnik je ulozio zalbu na izrecenu odluku. Podnositeljica zalbe je 23. juna 1999. godine primila drugu odluku u svoju korist, na koju je tuzeni ponovo ulozio zalbu. U medjuvremenu, podnositeljici zalbe nije osiguran alternativni smjestaj, kako je to preporucila Ombudsmen za BiH.

Drugi slucajevi u kojima je postignuto postivanje

- Prvostepeni sud u Tuzli je vodio postupak, te 18. septembra 1998. godine donio presudu o slucaju podnosioca zalbe (Unger protiv FBiH, 27. april 1998. godine, broj: 601/98).

3. Neizvršavanje delozacija (povrat stanova u posjed)

a. B.T. protiv FBH (17. decembar 1997. godine, broj 76/96)

Podnosilac zalbe je napustio stan tokom rata u BiH, te boravio u Njemackoj i SRJ. Stan je 12. novembra 1993. godine dodijeljen drugoj osobi na privremeno koristenje. Podnosilac zalbe se vratio u Sarajevo 3. januara 1996. godine, te pokusao useliti u svoj stan, ali je privremeni korisnik odbio dozvoliti podnosiocu zalbe da se useli. Podnosilac zalbe je 23. februara 1996. godine predao zahtjev za povrat stana. Sekretarijat grada Sarajeva je 30. jula 1996. godine donio odluku kojom je stan podnosioca zalbe proglasen trajno napustenim. Sekretarijat je 31. jula 1996. godine odbacio zahtjev podnosioca zalbe od 23. februara 1996. godine. Podnosilac zalbe je 9. avgusta 1996. godine nastavio postupak protiv gore pomenutih

odluka pred Federalnim ministarstvom prostornog uređenja i okolisa ("Ministarstvo"). Ministarstvo je 6. decembra 1996. godine odbacilo žalbu podnosioca uloženu na odluku od 31. jula 1996. godine, navodeći da je podnosilac žalbe predao zahtjev za povrat stana nakon isteka roka utvrdjenog Zakonom. Podnosilac žalbe je 14. januara 1997. godine poveo upravni spor protiv donesene odluke Ministarstva pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine.

Ombudsmen je ustanovila kršenje člana 8. Konvencije (pravo na postivanje doma) i člana 1. Prvog protokola Konvencije (pravo na slobodno uzivanje imovine), s obzirom da je petnaestodnevni rok predviđen članom 10. Zakona "neopravdano kratak", te da je onemogućavanje ostvarivanja ovih prava neopravdano.

Ombudsmen je preporučila da se član 10. Zakona o napuštenim stanovima prestane primjenjivati u sadašnjem obliku, te da se podnosiocu žalbe dodijeli trajno stanarsko pravo za prvi stan (na kojem je ranije imala stanarsko pravo), ili, ukoliko se podnosilac žalbe s tim slozi, za drugi sličan stan u Sarajevu.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Podnositeljica zahtjeva je 1. jula 1998. godine primila upravnu odluku donesenu u njenu korist i u skladu sa novim zakonom. Međutim, još uvijek nije usla u posjed stana, iako je pokrenula postupak u cilju provođenja odluke i delozacije sadašnjeg korisnika.

b. Barić protiv FBiH (4. maj 1999. godine, broj 739/97)

Slučaj se odnosi na nemogućnost podnosioca žalbe da ponovo udje u posjed svog stana. Podnosilac se može osloniti na odluku iz jula 1998. godine koju je donijela općina Travnik (Ured za stambene poslove), a kojom se potvrđuje da je on bio nosilac stanarskog prava i da sadašnji korisnik koristi stan bez pravnog osnova (te su stoga nadležni organi vlasti bili obavezni da mu osiguraju alternativni smještaj). Delozacija sadašnjeg korisnika nije izvršena.

Ombudsmen je ustanovila da propust organa vlasti da provedu odgovarajuću odluku koja je donesena u korist podnosioca žalbe predstavlja kršenje člana 6. stava 1. Konvencije, smatrajući da su zbog takvog propusta organa vlasti garancije iz člana 6., koje je podnosilac žalbe uživao tokom sudske faze postupka, izgubile svoju svrhu. S obzirom da nadležne vlasti nisu poduzele neophodne mjere da zaštite podnosioca žalbe od nezakonitog ometanja od strane pojedinca koji koristi njegov stan, Ombudsmen je zaključila da tužena strana nije ispoštovala obavezu da osigura efikasno postivanje doma podnosioca žalbe. Slično tome, ona je zaključila da inertnost lokalnih organa vlasti u provođenju upravne odluke također predstavlja propust tužene strane da osigura njegovo pravo na slobodno uzivanje imovine, koje je zagarantovano članom 1. Prvog protokola Konvencije.

Ombudsmen je preporučila da tužena strana osigura da podnosilac žalbe udje u posjed svog stana u roku od 6 sedmica od prijema izvještaja. Delozacija sadašnjeg korisnika nije izvršena.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Ombudsmen je 23. avgusta 1999. godine uputila ovaj

slucj OHR-u radi poduzimanja daljnjih mjera.

c. N.B. protiv FBiH (16. juni 1999. godine, br. 245/96)

Slucaj se odnosi na nemogucnost podnosioca zalbe da ponovo udje u posjed svoje privatne kuce. Opcina Kresevo je 20. maja 1998. godine donijela odluku u skladu sa Zakonom o prestanku primjene Zakona o napustenoj imovini, kojom je podnosiocu zalbe dozvoljeno da ponovo udje u posjed svoje kuce, pocevsi od 20. avgusta 1998. godine. Podnosilac zalbe je 11. septembra 1998. godine podnio zahtjev za izvršenje ove odluke, tj. za delozaciju korisnika njegove kuce. U odgovoru na zahtjev podnosioca od 23. oktobra 1998. godine, Opcina je istakla da neće izvršiti predmetnu odluku dok kuca korisnika ne bude obnovljena.

OP je smatrala da su zbog propusta organa vlasti da izvrše obavezujuće odluke donesene u korist podnosioca zalbe njegova prava, koja su inace zagarantovana članom 6., izgubila svoju svrhu, te da je tako nastala situacija koja nije u skladu sa vladavinom zakona, sto predstavlja kršenje pozitivnih obaveza prema članu 8. i članu 1. Prvog protokola 1. Konvencije. OP je utvrdila da nema opravdanja za takav propust organa vlasti da djelotvorno osiguraju prava podnosioca zalbe.

OP je preporučila tuženoj strani da izvrši odluku od 20. maja 1998. godine vraćanjem podnosioca zalbe u posjed njegove kuce u roku od 6 sedmica od prijema izvještaja.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Slucaj je 6. septembra 1999. godine prosljedjen OHR-u u cilju poduzimanja daljnjih mjera, posto

podnosilac žalbe još uvijek nije usao u posjed svoje kuće.

Drugi slučajevi u kojima je postignuto postivanje

- Izmjene i dopune Zakona o napuštenim stanovima su izvršene 3. aprila 1998. godine, ali ipak nije postojao zakonski osnov za dodjelu trajnog stanarskog prava na predmetni stan podnosiocu žalbe, s obzirom da (u skladu sa Zakonom o stambenim odnosima) on nije član domaćinstva, te da je on, osim toga, nosilac stanarskog prava na drugom stanu (slučaj Bojanic protiv FBH/BH, 14. oktobar 1997. godine, broj: 99/96).

4. Zlostavljanje i pravo na život

Specijalni izvještaj broj 348/97, objavljen 10. aprila 1997. godine

Ovaj izvještaj se odnosi na incident koji se dogodio 10. februara 1997. godine u Mostaru, prilikom kojeg je jedan Bosnjak ubijen, a 19 ih je ranjeno kada je policija bosanskih Hrvata otvorila vatru na grupu Muslimana koji su uoči Bajrama obilazili grobove svojih umrlih u zapadnom Mostaru. Izvještaj se također tiče istraga koje su uslijedile te održanog sudjenja.

Ombudsmen je ustanovila da neizvršenje propisne istrage o pucnjavi u Mostaru i neodržavanje propisnog sudjenja nakon te istrage, kao i pucanje na povorku te činjenica da je policija iz zapadnog Mostara pretukla ljude u povorci, predstavlja kršenje člana 2. i 3. ECHR-a.

Ombudsmen je preporučila da nezavisni tim istražitelja kojeg će nadgledati IPTF započne nepristrasnu i energičnu krivičnu istragu. Po okončavanju pomenute istrage, sva lica za koja se utvrdi da su bila umiješana u incident trebaju biti optužena i treba im se suditi za

prekrasaje koji odgovaraju pocinjenim djelima. Sud treba osigurati garancije predvidjene clanom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Ministarstvo unutrasnjih poslova Kantona 7 je u aprilu 1998. godine zapocelo ponovnu istragu o pucnjavi. Prvobitne istrage lokalnih policijskih snaga i krivicno gonjenje koje je uslijedilo bili su neispravni i nisu rezultirali osudom pocinilaca. Ured za ljudska prava UNMIBH-a (zajedno sa IPTF-om) nadgledao je ponovnu istragu u svakoj fazi njenog planiranja i izvršenja. Ministarstvo unutrasnjih poslova je 23. juna dostavilo rezultate svoje istrage javnom tuziocu u zapadnom Mostaru, nakon vecih nesuglasica koje su bosnjacki clanovi istraznog tima i clanovi istraznog tima iz reda bosanskih Hrvata imali u pogledu sadrzaja svog izvjestaja. Na osnovu rezultata nove istrage, javni tuzilac u zapadnom Mostaru je zahtijevao da Kantonalni sud provede sudsku istragu po optuzbi za ugrozavanje sigurnosti ljudi i imovine. Nadlezni uredi za ljudska prava ce nastaviti da pazljivo nadgledaju krivicni postupak.

5. Pravo na uzivanje posjeda i diskriminacija

Specijalan izvjestaj broj 2859/99 objavljen 26. maja 1999. godine

Ovaj Izvjestaj obradjuje pitanje uskladenosti 50 postotnog smanjenja vojnih penzija, u okviru clana 139. federalnog Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, sa ECHR i njenim Protokolima.

Ombudsmen je utvrdila da gorepomenuto smanjenje vojnih penzija bivskih pripadnika JNA predstavlja kršenje njihovih prava prema clanu 1. Prvog protokola Konvencije i diskriminaciju koja je u suprotnosti sa clanom 14.

Konvencije u vezi sa članom 1. Prvog protokola Konvencije.

Ombudsmen je preporučila da Vlada i Parlament Federacije, u skladu sa svojim odgovarajućim nadležnostima, u roku od dva mjeseca od dana prijema Izvještaja proglase nevazecim 50 postotno smanjenje penzija bivših pripadnika JNA koje je nametnuto članom 139. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju FBiH, te da osiguraju pravicnu nadoknadu za period u kojem su ovi penzioneri bili diskriminirani i u kojemu su njihova imovinska prava bila prekršena, a u kojem im nije isplaćena kompenzacija putem certifikata.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Premijer je 19. jula 1999. godine odgovorio na preporuke OP-a, i iz njegovog pisma slijedi da ih Vlada Federacije neće ispostovati sve dok Dom za ljudska prava ne donese konačnu i obavezujuću odluku. Nakon sastanka sa sekretarom Federalnog ministarstva za socijalnu politiku i direktorom Penzionog fonda Sarajevo, održanom u oktobru 1999. godine, OHR i Federalno ministarstvo trenutno rade na izmjeni i dopuni člana 139. gore pomenutog Zakona.

6. Neizvršavanje sudskih odluka

a. B.D. protiv FBH (24. mart 1999. godine, br. 746/97)

Ovaj slučaj se odnosi na propust dva rudarska preduzeća da ispostuju odluku koju je 9. decembra 1996. donio prvostepeni sud u Tuzli, te izvršni nalog koji je 25. februara 1997. godine donio isti organ, kojim im je naloženo da podnosiocu žalbe isplate nadoknadu za štete prouzrokovane na njegovom zemljištu.

OP je ustanovila da inertnost nadležnih organa u

izvršavanju sudske odluke predstavlja kršenje prava podnosioca žalbe na sud (čime su garancije iz člana 6. stav 1. izgubile svaki korisni efekat), kao i propust da se osigura pravo podnosioca žalbe na mirno uzivanje njegovog posjeda, koje je zagarantovano članom 1. Prvog protokola Konvencije.

OP je dala preporuku da tužena strana osigura izvršenje odluke od 9. decembra 1996. godine u skladu sa relevantnim izvršnim nalogom, i to u roku od 6 sedmica od prijema ovog izvještaja.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Slučaj je 6. septembra 1999. godine dostavljen OHR-u u cilju poduzimanja daljnjih mjera.

7. Napušteni stanovi

a. Buntić i ostali protiv FBH br. 47/96

Slučaj se odnosi na gubitak stanarskog prava podnosioca žalbe kao rezultat primjene člana 10. Zakona o napuštenim stanovima, dodjele njihovim stanova trećim licima, podnošenja zahtjeva za vraćanje podnosioca žalbe u posjed njihovih stanova prema novom Zakonu, te nedonošenja odluke u njihovim slučajevima od strane nadležnih upravnih organa.

OP je ustanovila kršenje članova 8. i 1. Prvog protokola Konvencije.

OP je preporučila da tužena strana poduzme sve neophodne mjere u cilju konkretne obrade zahtjeva podnosioca žalbe za povrat stana bez daljnjeg odlaganja, kako bi oni bili odobreni a odluke brzo izvršene.

Poduzete mjere

Konacni izvjestaj je 11. oktobra 1999. godine dostavljen OHR-u u cilju poduzimanja daljnjih mjera.

Konacni neobjavljeni izvjestaji u kojima su odluke ispostovane

- U slucaju B.M. protiv FBiH (izvjestaj je usvojen 9. februara 1999.), podnosilac zalbe je zatražio da mehanizacija, koju mu je oduzela opcina Lukavac u periodu od oktobra 1992. do jula 1994. godine, a koja je zatim prebacena na "Aerodrom Visoko", bude vracena te da bude placena nadoknada za njenu upotrebu. Ombudsmen je utvrdila kršenje prava podnosioca zalbe prema clanu 6. stav 1. i preporucila da tuzena strana bez daljnjih nepotrebnih odlaganja osigura provodjenje postupka u ovom predmetu. Odmah nakon toga Kantonalni sud u Sarajevu je okoncao postupak u ovom predmetu.
- U slucaju J.D. protiv FBiH (izvjestaj je usvojen 4. maja 1999.), u kojem nadležni organi vlasti nisu proveli odluku koja je donesena u korist podnositeljice zalbe niti je ponovo uveli u posjed stana, Ombudsmen je utvrdila kršenje clana 6. i 8. i clana 1. Prvog protokola Konvencije, te preporucila da Vlada FBiH osigura uvodjenje podnositeljica zalbe u posjed njenog stana. Podnositeljica zalbe je usla u posjed svoga stana u predviđenom vremenskom roku.

Specijalni objavljeni izvjestaji u kojima su odluke ispostovane

- b. Izmjene i dopune federalnog Zakona o otkupu stanova usvojene su 3. aprila 1998. godine, i na taj nacin su iz oblasti na koju se Zakon

primjenjuje isključeni oni stanovi za koje se smatralo da je predmetno stanarsko pravo prestalo u skladu sa Zakonom o napuštenim stanovima isključivo radi toga što su nosioci stanarskog prava napustili stanove u toku rata u BiH (Specijalni izvještaj broj 980/97, 21. novembar 1997. godine).

B. Republika Srpska

1. Duzina trajanja postupka (u imovinskim i neimovinskim slucajevima)

a. Sabic, Eger i Spahic protiv RS (2. juli 1998, 3. novembar 1998, 4. decembar 1998, broj 945/97, 320/97, 946/97)

Podnosioci žalbi su, zajedno sa još 4 osobe, uhapšeni 4. septembra 1996. godine. U vrijeme hapšenja podnosilaca žalbi zaplijenjena je njihova pokretna imovina. Prvostepeni sud u Sokocu je osudio podnosioca žalbe za krađu drvne gradje sa teritorije Republike Srpske, i presudom od 24. septembar 1996. godine ih osudio na zatvorsku kaznu u trajanju od godinu dana. Istom presudom je takodje odluceno da predmeti koji su koristeni u izvršenju krađe (kamion, kola za sijeno, 2 konja i konjska zaprega) trebaju biti zadržani, što predstavlja sigurnosnu mjeru. Podnosioci žalbe su 19. decembra 1996. godine uz kauciju pusteni iz zatvora u skladu sa odlukom donesenom od strane Suda u Sokocu. U toku perioda od godinu dana i osam mjeseci nisu poduzete nikakve mjere u cilju zakazivanja prvog ponovnog rocista. Prvo rociste u okviru ponovljenog sudjenja zakazano je za 24. juni 1998. godine. ali nije bilo održano jer nisu dosle sve tuzene osobe. Na snazi je ostala mjera oduzimanja imovine podnosilaca žalbe. Sud je odgodio rocista zakazana za 9. juli 1998., 19.

avgust 1998. i 16. oktobar 1998. iz istih, gorepomenutih razloga.

Ombudsmen je utvrdila da Vlada nije dala uvjerljive razloge za opravdanje dugog perioda u kojem sudski organi vlasti nisu djelovali, te da je, prema tome, krivični postupak prekoracio uslov "razumnog roka" sadržan u članu 6. Konvencije. Nadalje, Ombudsmen je utvrdila da daljnje zadržavanje pokretne imovine podnosioca žalbe treba smatrati kršenjem člana 1. Protokola 1 Konvencije.

Ombudsmen je preporučila da tužena strana osigura da organi vlasti provedu postupak u ovom predmetu bez nepotrebnih odlaganja.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Nekoliko ročista je zakazano, ali ona nisu održana jer sudski pozivi nisu pravovremeno poslani svim optuženim. Prema RS Zakonu o krivičnom postupku, ročiste se može odgoditi ako svi su-optuženi (u ovom slučaju 4 druge osobe na koje se postupak odnosi, pored 3 podnosioca žalbe) nisu prisutni na sudjenju. Čini se da su-optuženi nisu zainteresirani za postupak. Nadalje, svi optuženi žive u Federaciji. Predstavnici OHR-a i Ureda OP-a su se 28. septembra 1998. godine na Sokocu sastali sa javnim tužiocem i sudijom koji vodi ovaj slučaj i predložili da se postupak podijeli kako bi se ubrzalo konačno rješavanje predmetnog slučaja. U ovom pogledu nije postignut sporazum, ali je dogovoreno da predsjednik Suda treba biti uključen u rješavanje tog pitanja. OHR je 14. oktobra 1999. godine uputio pismo predsjedniku prvostepenog suda u Sokocu, u kojem je preporučeno da se sudski postupak podijeli kako bi se osiguralo da se onima

koji odluce da se pojave na sudjenju pravicno sudi bez daljnjeg odlaganja.

b. R.I. protiv RS (29. septembar 1998., broj (B)102/96)

Podnosilac žalbe je nosilac stanarskog prava nad stanom u Banja Luci. Podnosilac žalbe i njegova porodica su 19. septembra 1995. godine prisilno deložirani iz stana od strane osobe koja od tada stanuje u stanu. Podnosilac žalbe je 8. marta 1996. godine pokrenuo parnični postupak pred prvostepenim sudom u Banja Luci i zatražio od Suda da ga vrati u posjed stana. Podnosilac žalbe je 17. januara 1997. godine pozvao Sud da održi ročište u ovom predmetu. Sud je zakazao ročište za 30. juni 1997. godine, ali ga je sudija odgodio na neodređeno vrijeme. Nakon toga slučaj je prebačen na drugog sudiju koji je zakazao novo ročište za 28. maj 1998. godine. Nakon saslušanja strana, sudija je prekinuo saslušanje na neodređeno vrijeme. Do dana objavljivanja Izvještaja nisu zakazana dalja ročišta u ovom predmetu.

Ombudsmen je smatrala da su nadležni organi vlasti odgovorni za odlaganje postupka. Ombudsmen je zbog toga utvrdila da je postupak u ovom predmetu prekoracio uslov "razumnog roka" iz člana 6. stav 1. Konvencije, te da je doslo do kršenja gorepomenute odredbe.

Ombudsmen je tuženoj strani preporučila da u roku od sedam dana od dana prijema Izvještaja uputi primjerak Izvještaja prvostepenom sudu u Banja Luci u cilju osiguranja da će ročište biti zakazano i da će se održati, i ukoliko bude potrebno održavanje daljih ročišta ili postupka, da ista održi bez daljnjih nepotrebnih odlaganja.

Mjere poduzete u cilju postivanja

OHR je 17. avgusta 1999. godine uputio pismo predsjedniku prvostepenog suda u Banja Luci kako bi osigurao da rocista budu zakazana i odrzana. Opcinski sud je 23. avgusta odgovorio da su rocista bila zakazana u novembru 1998., te u martu i aprilu. Ova rocista su navodno odgodjena na zahtjev advokata tuzioca (do odluke koja }e biti donesena u drugoj parnici u okviru predmeta podnosioca žalbe).

Ostali pojedinačni slučajevi u kojima je postignuto postivanje

- Dana 17. februara 1998. godine nadležni sud je donio odluku o predmetu podnosioca žalbe (rjesenje o otpustanju s posla je ponisteno) (slučaj Kelecevic protiv RS, 20. juna 1997. godine, br. (B)30/96).
- Dana 21. oktobra 1998. godine, podnosilac žalbe je vraćen u predmetni stan na osnovu preporuke Ombudsmena za BiH (slučaj Juriskovic protiv RS, 9. april 1998. godine, br. (B)6/96)
- Dana 18. marta 1999. godine, podnosilac žalbe je vraćen u stan zahvaljujuci intervenciji UNHCR-a (slučaj S.A. protiv RS, 29. jula 1998. godine, br. (B)5/96)
- Dana 20. novembra 1998. godine, Vrhovni sud RS-a je donio odluku po posljednjoj žalbi podnosioca (slučaj G.T. protiv R.S., 17. decembar 1998. godine, br. (B)38/96)
- Dana 20. aprila 1999. godine, prvostependi sud je donio odluku u slučaju podnosioca žalbe (podnosilac žalbe je dobio slučaj). Medjutim, tuzena strana (njena firma) ulozila je žalbu kod Okružnog suda, i

očekuje se postupak po toj žalbi. Prema tome, praćenje ovog slučaja moglo bi biti neophodno i ubuduće. (slučaj N.S. protiv RS, 18. decembar 1998. godine, br. (B) 404/98).

- Dana 10. maja 1999. godine, podnosilac tuzbe se lično pojavio i povukao tuzbu, posto je optuženi iselio iz stana a on se vratio u stan sa svojom porodicom (slučaj M.R. protiv RS-a, 3. decembar 1998. godine, br. (B)25/96).

2. Pravicno sudjenje i diskriminacija

Specijalni izvjestaj br. 2650/99, objavljen 18. januara 1999. godine (Zvornik 3)

Ovaj specijalni izvjestaj bavi se pitanjem pravivosti krivičnog postupka protiv Nedzada Hasica, Ahme Harbasa i Behudina Husica (koje je Okružni sud u Bijeljini osudio za ubistvo četiri Srбина), pitanjem neovisnosti i nepristrasnosti gore pomenutog suda, te diskriminirajućeg postupka i osude trojice pomenutih optuženika.

Ombudsmen za BiH je zaključila da krivični postupak protiv optuženih i njihova osuda od Okružnog suda u Bijeljini predstavljaju kršenje člana 14. u vezi sa članom 6. stav 3. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Ombudsmen za BiH je, između ostalog, preporučila da Vrhovni sud razmotri postupak u svjetlu Ustava Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, Evropske konvencije o ljudskim pravima i svih drugih vazjećih instrumenata za zaštitu ljudskih prava, te ukoliko je slučaj takav da zahtjeva ponovno sudjenje, da se ono održi na osnovu člana 373. stav 1. Zakona o krivičnom postupku, pred samim Vrhovnim sudom, jer ovaj sud pruža više garancija neovisnosti i nepristrasnosti od sudova u Zvorniku i Bijeljini.

Ona je takodje preporucila da u daljem postupku u pogledu optuzenih Hasica, Harbasa i Husica, Vrhovni sud iskoristi pomoc neovisnih i nepristrasnih medjunarodnih strucnjaka u polju Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama. Ovi bi strucnjaci narocito imali ovlasti da pruze savjete o postivanju Ustava BiH i Republike Srpske, Evropske konvencije i svih drugih vazecih instrumenata za zastitu ljudskih prava.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Dana 26. aprila 1999. godine, Vrhovni sud Republike Srpske je donio odluku u predmetu. Dana 27. maja 1999. godine, OP je proslijedila svoj Izvjestaj OHR-u radi preduzimanja konkretnih mjera, posto je, po misljenju Ombudsmena, postivanje njene preporuke od strane Vrhovnog suda bilo samo djelimicno (sudija Rosi} je bio uzdrzan, a Vrhovni sud je iskoristio pomoc trazenog strucnjaka), dok je presuda Vrhovnog suda ignorisala preporuke, bez obzira sto je slucaj bio vracen na prvostepeni sud radi ponovnog sudjenja. Postoji mogucnost da trojica podnosilaca zalbe budu pustena u skladu sa odredbama Zakona Republike Srpske o pomilovanju.

3. Neprovođenje delozacija (povrat stanova)

N. K. protiv RS (2. decembar 1998. godine, br. (B)88/96)

Podnosilac zalbe je nosilac stanarskog prava na stan u kojem je zivio sa porodicom od 1985. godine. Vlasnik stana je fabrika "Cajavec" iz Banja Luke. Podnosilac zalbe je 1992. godine zakljucio ugovor o zamjeni nepokretne imovine. Odjel za imovinsko-pravna pitanja Općine Banja Luka ("Odjel") je na zahtjev vlasnika delozirao podnosioca zalbe i njegovu suprugu u junu 1994. godine. Stoga je podnosilac zalbe pokrenuo upravni postupak da bi povratio svoje stanarsko pravo i posjed

stana, i 26. maja 1995. godine je donesena odluka u njegovu korist, koja je postala konacna 28. decembra 1995. godine. Uprkos zahtjeva podnosioca žalbe, općina još nije provela pomenutu odluku.

Ombudsmen za BiH je zaključila da propust nadležnih organa da provedu predmetnu odluku koju je podnosilac dobio u svoju korist predstavlja kršenje člana 6. stav 1. Konvencije, obzirom da su zbog takvog propusta nadležnih organa garancije iz člana 6., koje je podnosilac koristio tokom sudske faze postupka, izgubile svoju svrhu. Pošto nadležni organi nisu preduzeli neophodne mjere u cilju zaštite podnosioca od nezakonitog uplitanja osobe koja je zaposjela njegov stan, Ombudsman za BiH je smatrala da tužena strana nije ispoštovala obavezu da osigura efikasno postivanje doma podnosioca žalbe. Slično tome, ona je zaključila da inertnost lokalnih nadležnih organa u izvršavanju upravnog rješenja također predstavlja propust tužene strane da osigura njegovo pravo na mirno uživanje imovine kao što je to zagarantovano članom 1. Prvog protokola Konvencije.

Ombudsmen za BiH je izdala preporuku da tužena strana osigura da se podnosilac žalbe vrati u svoj stan u roku od četiri sedmice nakon primitka izvještaja.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Dana 17. avgusta 1999. godine, OHR je uputio pismo šefu opštinskog odjela za stambeno-pravna pitanja i predsjedniku Izvršnog odbora u Banja Luci da bi osigurao provedbu upravnog rješenja o povratku podnosioca žalbe u svoj stan, ali bez odgovora. Do sada nije dobijen nikakav odgovor.

Ostali pojedinačni slučajevi u kojima je postignuto postivanje

- Dana 5. maja 1999. godine, podnositeljica žalbe je vraćena u svoj stan (slučaj Satric protiv RS, 22. januar 1999. br. (B)7/96).

4. Protivzakonite delozacije ili prijetnje delozacijom

Gajic, Dukic, Ukmar, Grozdanic, Tesanovic i ostali, Vidovic i ostali, Curlic protiv RS (br. (B)124/96, (B)135/97, (B)146/97, (B)52/96, (B)57/96, (B)9/96, (B)78/96).

Podnosioci žalbi su sa porodicama živjeli u predmetnim kućama na osnovu ugovora o korištenju kuća u privatnom vlasništvu, ili su ih vlasnici ovlastili da žive u njihovim kućama u Republici Srpskoj nakon aprila 1992. godine. U skladu sa članovima 49. i 53. Zakona, svi predmetni ugovori i pismena ovlastenja smatrani su nistavnim. Podnosioci žalbi su se stoga smatrali nezakonitim korisnicima imovine, i primjenom člana 2. Zakona predmetni stanovi odnosno kuće su se smatrali napuštenim. U skladu s tim, prema članu 10. Zakona, Komisija za smještaj izbjeglica i upravljanje napuštenom imovinom je naložila da se podnosioci žalbi deloziraju. U svim ovim slučajevima, Ombudsmen za BiH je odobrila zahtjev podnosioca žalbe za privremenim mjerama.

Ombudsmen za BiH je zaključila da primjena članova 49. i 53. Zakona sprečava ostvarivanje prava podnosioca žalbe prema članu 8. Konvencije i članu 1. Prvog protokola Konvencije, te da takvo sprečavanje nije bilo "neophodno" i nije se moglo smatrati intervencijom koja je odgovarala "hitnim socijalnim potrebama", niti je odražavalo pravicnu izbalansiranost konkurentnih interesa.

Ombudsmen za BiH je preporučila tuženoj strani da prestane primjenjivati članove 10., 49. i 53. Zakona u njihovoj sadašnjoj formi, te da preduzme odgovarajuće korake da se ovi članovi stave van snage. Ona je dalje preporučila da nadležni organi priznaju pravo

podnosilaca žalbe da koriste predmetnu imovinu na osnovu odgovarajućeg ugovora/ovlastenja.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Dana 19. decembra 1998. godine prestao se primjenjivati Zakon o napustenoj imovini, tako da je doslo do postivanja opće mjere koju je preporučila OP. Međutim, Vlada nije izdala zvanični nalog niti uputstvo mjesnim odjeljenjima Ministarstva za izbjeglice Republike Srpske da svi postupci koji su pokrenuti u skladu sa starim Zakonom o napustenoj imovini trebaju biti obustavljeni, te da se trebaju priznati predmetni ugovori/ovlastenja podnosilaca žalbe da bi se spriječile buduće prijetnje delozacijom gore pomenutim podnosiocima.

c) **Lulic protiv RS (4. septembar 1998. br. 1119/97)**

Podnosilac žalbe je zaključio privremeni ugovor o korištenju stana lociranog u Srbiju. Dana 4. decembra 1997. godine, Komisija za smještaj izbjeglica i upravljanje napustenom imovinom (u daljem tekstu "Komisija") je donijela odluku kojom je podnosilac žalbe proglašen nezakonitim korisnikom i naloženo mu je da oslobodi stan u roku od 3 dana. Dana 19. februara 1998. godine Ombudsman za BiH je odlučila da u skladu sa Pravilom 16. Poslovnika zahtijeva od tuzene Vlade da ne delozira podnosioca žalbe iz predmetnog stana dok ona detaljnije ne prouci žalbu. Podnosilac je ostao u stanu.

Ombudsmen za BiH je smatrala da, obzirom da nije utvrđena pravna osnova za rješenje o delozaciji, prijetnja delozacijom podnosioca žalbe iz stana predstavlja neopravdano sprecavanje ostvarivanja njegovog prava na postivanje "doma". Sto se tice člana 1. Prvog protokola, Ombudsmen za BiH je zaključila da je doslo do sprecavanja ostvarivanja prava podnosioca žalbe na mirno uzivanje imovine i da ovo sprecavanje nije

ostvarilo pravicnu izbalansiranost interesa zajednice i interesa podnosioca zalbe.

Ombudsman je preporucila da tuzena strana osigura da se rjesenje o delozaciji od 4. decembra 1997. godine, kojim se podnosilac zalbe proglašava nezakonitim korisnikom, ne provede i da podnosilac zalbe nastavi koristiti stan u skladu sa ugovorom o korištenju koji je zaključio sa vlasnikom stana, dok se, i ukoliko se, pomenuti ugovor ne raskine u skladu sa vazecim zakonskim odredbama.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Prema tvrdjenju njegovog advokata, podnosilac zalbe je jos u stanu. OP nije nikada primila nikakva pismena uvjeravanja da se nece provesti rjesenje o delozaciji od 4. decembra 1997. godine kojim se podnosilac zalbe proglašava nezakonitim korisnikom, te da ce podnosilac zalbe i dalje koristiti stan u skladu sa ugovorom o korištenju koji je zaključio sa vlasnikom stana.

5. Slučaj nestanka

Berbic-Demirovic protiv RS (30. septembar 1998. godine, br. 7/96)

Prvi podnosilac zalbe je majka drugog podnosioca zalbe (kcerke), a treci podnosilac zalbe je ozenjen drugim podnosiocem zalbe. Zadnje mjesto boravka prva dva podnosioca zalbe je bilo u Banjaluci. Oni su nestale osobe. Treci podnosilac zalbe je predstavljao prva dva podnosioca zalbe u postupku pred Ombudsmenom za BiH, i Ombudsmen za BiH, djelujuci ex officio, ga je takodje smatrala podnosiocem zalbe koji zastupa samog sebe. Slučaj se tice navodne otmice prva dva podnosioca zalbe u avgustu 1995. godine i njihovo pritvaranje od strane policije Republike Srpske.

Ombudsmen za BiH je konstatirala da treci podnosilac zalbe nije bio u mogucnosti prezentirati bilo kakve

konkretne informacije ili dokaze (cak ni dokaze na osnovu indicija) u smislu potkrijepljivanja svojih navoda da su prva dva podnosioca zalbe pritvorena nakon 14. decembra 1995. godine ili u bilo kom periodu nakon njihove otmice. Ali Ombudsmen za BiH je takodje razmatrala izostanak istrage o otmici prvog i drugog podnosioca zalbe u smislu prava treceg podnosioca zalbe prema clanu 3. Konvencije. Treci podnosilac zalbe je ostao u stanju krajnje sumnje i zabrinutosti. Njegova patnja i bol su povecani zastrasivanjima i uznemiravanjima kojima je podnosilac zalbe podvrgnut zbog svoje upornosti u pokusajima da sazna nesto o sudbini svoje supruge i punice. Ombudsmen za BiH nije bila u mogucnosti da nadje bilo kakvo prihvatljivo opravdanje za potpunu neaktivnost nadležnih organa u vezi sa tako ozbiljnom zalbom i uz postojanje tako detaljnih navoda. Ni tuzena Vlada nije pruzila bilo kakav protuargument. Shodno tome, Ombudsmen za BiH je smatrala da je treci podnosilac zalbe zrtva nehumanog i ponizavajuceg tretmana.

OP je preporucila da tuzena strana osigura da nadležni organi otpocnu i sprovedu detaljnu istragu o nestanku supruge i punice treceg podnosioca zalbe na osnovu detaljnih informacija koje je predocio treci podnosilac zalbe.

Mjere poduzete u cilju postivanja

RS nema nikakve informacije u ovom slucaju. Policija RS-a ce, uz nadgledanje od strane IPTF-a, vjerovatno uskoro otpoceti istragu, nakon odredjenih koraka koje u ovom pogledu poduzme UNMIBH.

6. Vracanje u posjed imovine

Halebic protiv RS (27. maj 1999. godine, br. 23/96)

Ovaj slucaj se odnosi na otudjenje opreme podnosioca

zalbe iz njegove stolarske radionice na Ilidzi, po nalogu srpskih vlasti u periodu reintegracije Ilidze u Federaciju Bosne i Hercegovine. Podnosilac zalbe tvrdi da njegovi kontakti sa nekoliko advokata iz RS, cija je svrha bila pokretanje postupka u cilju vraćanja njegove imovine, nisu bili uspješni. Receno mu je da ne može pokrenuti bilo kakav sudski postupak u RS-u jer nije državljanin tog entiteta.

OP je ustanovila je otudjenje predmetne imovine, uz propust nadležnih organa da na tu de facto konfiskaciju primjene zakonske odredbe, predstavlja kršenje prava podnosioca zalbe prema članu 1. Prvog protokola Konvencije.

OP je preporučila tuženoj strani da osigura provođenje temeljite istrage s ciljem rasvjetljavanja okolnosti pod kojima je otudjena imovina podnosioca zalbe, te mjesta gdje se ona poslije toga nalazila, kao i da, ovisno o rezultatu istrage, podnosiocu zalbe vrati predmetnu opremu ili da mu umjesto toga isplati pravicu nadoknadu.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Slučaj je 7. septembra 1999. godine prosljeđen OHR-u radi poduzimanja daljnjih mjera.

7. Pravo na uzivanje posjeda i diskriminacija

Specijalni izvještaj br. (B) 655/98 objavljen 27. maja 1999. godine

Ovaj Izvještaj se bavi uskladenoscu prakse preuzimanja zemljišta koje su ranije koristili pripadnici manjina u opštinama u RS-u: Modrica, Derventa i Novi Grad, a koja je uslijedila nakon izmjena lokalnih urbanističkih planova, sa ECHR-om i njenim Protokolima.

Ombudsmen za BiH je ustanovila da gore navedena praksa

predstavlja kršenje člana 1. Prvog protokola Konvencije i diskriminacijski tretman suprotan članu 14. Konvencije, u vezi sa članom 1. Prvog protokola Konvencije.

Ombudsmen za BiH je preporučila Vladi RS i zvaničnicima pomenutim u Izvještaju da osiguraju da sve izmjene urbanističkih planova u opštinama Modrica, Derвента i Novi Grad budu stavljene van snage sa danom prijema Izvještaja. Nadalje, oni treba da se suzdrže od bilo kakvih aktivnosti u tom smislu ubuduće; da omoguće ranijim korisnicima predmetnog zemljišta da imaju prioritet pri dodjeli ili bilo kakvom drugom raspolaganju zemljištem spomenutim u ovom Izvještaju; da informiraju Ombudsmena za BiH o mjerama preduzetim u vezi sa ispunjavanjem gore navedenih preporuka u roku od 4 sedmice od prijema ovog Izvještaja. Ombudsmen za BiH je dodatno preporučila da Vlada RS obustavi sve aktivnosti na svojoj teritoriji koje se ticu preuzimanja zemljišta koje su ranije koristili ili posjedovali pripadnici manjina u RS do konacne implementacije Aneksa 7. Daytonskog mirovnog sporazuma.

Mjere poduzete u cilju postivanja

Prema informacijama Ureda Ombudsmena za BiH u Banjaluci, doslo je do pozitivnog razvoja događaja u ovom slučaju, koji ipak zahtijeva i dalje pracenje. Izvještaj nije prosljedjen OHR-u radi daljnjih aktivnosti u cilju postivanja.

Ostali slucajevi u kojima je doslo do postivanja

- Podnosilac žalbe je pusten iz zatvora 24. oktobra 1997. godine (slučaj Memovic protiv RS, 20. oktobar 1997. godine, br. 431/97).
- Prvo ponovno rociste u slučaju zakazano je za 15. maj 1998. godine, nakon cega je donesena odluka o

nastavku pritvora podnosioca zalbe (slucaj Marjanovic protiv RS, 9. april 1998. godine, br. 310/97).

Konacni neobjavljeni izvjestaji u kojima su odluke ispostovane

- U slucaju V.B. protiv RS (Izvjestaj usvojen 31. avgusta 1998. godine), koji se tice duzine gradjanske parnice koju je pokrenuo podnosioc zalbe protiv svog otpustanja sa posla, Ombudsmen za BiH je preporucila da prvo rociste bude zakazano i postupak proveden bez daljnjih nepotrebnih odlaganja. Rocista u slucaju podnosioca zalbe su odrzana u septembru, novembru i decembru 1998. godine, te u februaru 1999. godine. Sud je 23. februara 1999. godine donio odluku u korist podnosioca zalbe.
- U slucajevima Mulabdic i Adzic protiv RS (Izvjestaji usvojeni 15. oktobra 1998. godine), koji se tice duzine trajanja postupka i nevracanja podnosilaca zalbi u posjed njihovih stanova, Ombudsmen za BiH je preporucila da se sadasnji korisnici deloziraju, a da se podnosiocima zalbi omoguci da se vrate na svoju imovinu. Vlada je u potpunosti ispostovala preporuke Ombudsmena u predvidjenom roku.
- U slucaju A.B. protiv RS (Izvjestaj usvojen 4. marta 1999. godine), koji se tice propusta prvostepenog suda u Banjaluci da sprovede odluku donesenu u korist podnosioca zalbe 28. avgusta 1997. godine, Ombudsmen za BiH je preporucila da tu`ena strana osigura da podnosilac zalbe bude vracen u svoju kucu u Banjaluci. Podnosilac zalbe je zaista vracen 14. maja 1999. godine.
- U slucaju D.J. protiv RS (Izvjestaj usvojen 12. aprila 1999. godine), koji se tice duzine trajanja gradjanske parnice pred Vrhovnim sudom RS po zalbi podnosioca u vezi sa njegovim otpustanjem sa

posla, Ombudsmen za BiH je preporučila da tužena strana osigura da sud donese odluku po žalbi podnosioca bez daljnjih nepotrebnih odlaganja. Vrhovni sud RS je u junu 1999. godine donio odluku u vezi sa slučajem podnosioca žalbe.

- U slučaju D.Z. i 3 ostalih protiv RS (Izvjestaj usvojen 3. maja 1999. godine), koji se tiče neuspjelih nastojanja podnosioca žalbe da pokrenu krivični postupak protiv osam lokalnih policajaca koji su ih zlostavljali i nanijeli im ozljede tokom ispitivanja u lokalnoj policijskoj stanici, Ombudsmen za BiH je preporučila da u roku od 4 sedmice od prijema tog Izvjestaja nadležno Javno tužilaštvo preduzme neophodne korake u cilju istrage nad ovim policajcima na osnovu krivičnih prijava koje su podnosioci žalbe podnijeli Javnom tužilaštvu. Vlada je u potpunosti ispoštovala preporuke Ombudsmena za BiH u predviđenom roku.
- U slučaju Z.S. protiv RS (Izvjestaj usvojen 13. jula 1999. godine), koji se tiče nastojanja podnosioca žalbe (koji je u decembru 1996. godine podnio žalbu Vrhovnom sudu RS sa stanovista zakona) da se utvrde njegova imovinska prava nad zemljišnom parcelom koja se nalazi u selu Hrvacani blizu Prnjavora, s obzirom na činjenicu da je ta parcela nacionalizirana 1946. godine, Ombudsmen za BiH je preporučila da tužena strana osigura da Sud ispita žalbu podnosioca bez daljnjeg odlaganja. Vrhovni sud RS je odluku u slučaju ovog podnosioca žalbe donio u predviđenom roku (2. avgust 1999. godine).

Specijalni izvjestaji u kojima su odluke ispoštovane

- Ustavni sud RS je 26. februara 1998. godine proglasio neustavnim članove 4, 5, 11. i 13. Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisma od 8. jula 1996. godine (br. 02-810/96) i njihova primjena prestaje sa datumom kada je donesena

presuda Ustavnog suda, tj. sa 13. martom 1998. godine (Specijalni izvjestaj br. 345/97, 2. april 1997. godine).

- Nakon upoznavanja sa gosp. Pasicom (direktorom firme "Kozaraprevoz" u Novom Gradu, RS) oktobra 1998. godine i nakon uvida u njegovu dokumentaciju, OP je odlucila da je doslo do postivanja njenih preporuka (Specijalni izvjestaj br. 392/97, 6. maj 1997. godine).
- Cak iako sve osobe nisu ponovo usle u posjed, nijedan od podnosilaca zalbe, prema OP, nema stvarnih problema sa nedostatkom smjestaja (Specijalni izvjestaj br. 391/97, 12. maj 1997. godine).
- Podnosioci zalbe su primili kopije presuda u roku od sedam dana, tako da su bili u mogucnosti da podnesu zalbu protiv odluke prvostepenog suda u Zvorniku donesene 24. aprila 1997. godine (Specijalni izvjestaj br. 449/97, 3. juni 1997. godine).
- Okruzni sud u Bijeljini je u januaru 1998. godine prihvatio zalbu koju su podnijeli 3 podnosioca zalbe koji su se nalazili u zatvoru, i donio odluku da se presuda Opcinskog suda u Zvorniku od 24. aprila 1997. godine ukida te da se slucaj vraca prvostepenom sudu (Okruzni sud Bijeljina) na ponovno sudjenje. Sudjenje je nekoliko puta ponovo zakazivano i odgadano, i potom nastavljeno 19. maja 1998. godine (Specijalni izvjestaj br. 486/97, 19. juni 1997. godine).
- U svojoj presudi od 10. novembra 1997. godine, Vrhovni sud RS (Kz-17/97) je direktno primijenio ECHR i preinacio smrtnu presudu u slucaju ovog podnosioca zalbe u kaznu od 20 godina zatvora. Smrtna kazna je ukinuta prema novom nacrtu Krivicnog zakonika (Specijalni izvjestaj br. 556/97, 18. juli 1997. godine).

- Zakon o otkupu stanova je izmjenjen i dopunjen 4. aprila 1998. godine kako bi se iz njegovog opsega primjene isključili oni stanovi za koje se smatra da je stanarsko pravo nad njima prestalo (bilo prema članu 10. Zakona o napuštenim stanovima ili prema članu 47. Zakona o stambenim poslovima nakon 6. aprila 1992. godine) jedino iz razloga što su relevantni nosioci stanarskog prava svoje stanove napustili zbog rata u BiH (Specijalni izvještaj br. 980/97, 21. novembar 1997. godine).

Specijalni (neobjavljeni) izvještaji u kojima su odluke ispostovane

- Postivanje je postignuto u slučaju zaštite poljoprivrednog zemljišta od konfiskacije izvršene s namjerom diskriminacije u jednom dijelu RS-a. Ombudsmen za BiH je preporučila da praksa samovoljnog oduzimanja zemljišta od privatnih lica u selima u tom regionu prestane od dana prijema ovog Specijalnog izvještaja i da se ubuduće od takve prakse suzdrže. Ona je također preporučila da se zakoniti vlasnici vrate u posjed oduzete zemlje u roku od 14 dana od dana prijema ovog Specijalnog izvještaja. Ombudsmen za BiH je 28. avgusta 1998. godine primila pismo od adresanata u kojem se objasnjavaju aktivnosti preduzete kako bi se ispravila situacija na koju je skrenuta pažnja u Specijalnom izvještaju. Ombudsmen za BiH je bila zadovoljna odgovorom nadležnih organa (Specijalni izvještaj usvojen 16. jula 1998. godine).

C. Država Bosna i Hercegovina i Brčko

Specijalni izvještaji u kojima su odluke ispostovane

- Operativne odredbe odluke opštine Brčko (kojom se privremeno suspendiraju svi kontakti između

predstavnik Opšte bolnice Brčko i pripadnika IFOR-a ili doktora iz Muslimansko-hrvatske Federacije i kojom se zabranjuju svi prijemi i liječenja pacijenata iz Muslimansko-hrvatske Federacije) ponistene su 26. decembra 1996. godine (Specijalni izvjestaj u vezi sa diskriminacijom u oblasti prava na zdravstvenu zaštitu i rad, 12. decembar 1996. godine).

- Poštanske i/ili telekomunikacione usluge između FBiH i RS uspostavljene su u toku 1997. godine (Specijalni izvjestaj br. 342/97, 28. februar 1997. godine).

1. SL SFRJ, br. 84/90, koji je stupio na snagu 6. januara 1991. godine
2. SL SRBiH, br. 4/92
3. SL RBiH br. 6/92, također pogledati SL RBiH br. 6/93 i SL RBiH br. 33/94.
4. SL RBiH 18/94.
5. SL RBiH 5/95.
6. SL RBiH 50/95 i SL RBiH 2/96.
7. M.P. protiv FBiH (24. mart 1998.), Levi i 56 ostalih protiv FBiH/BiH (19. maj 1998.), Petkovic i 28 ostalih protiv FBiH/BiH (16. juli 1998.), Birg protiv FBiH/BiH (30. juli 1998.), Maric i 23 ostala protiv FBiH/BiH (4. septembar 1998.), Vukmirović i 17 ostalih protiv FBiH/BiH (18. decembar 1998.), M.M. i 18 ostalih protiv FBiH/BiH (18. decembar 1998.), Stojakovic i 26 ostalih (18. decembar 1998.), Eror i 9 ostalih (18. decembar 1998.). Od ovih slučajeva jedino se M.P., Birg i Petkovic i 29 ostalih odnose na povrat (odnosno neizvršenje delozacije) otkupljenih stanova. Preostali slučajevi odnose se samo na uknjižbu ugovora o otkupu, budući da podnosioci žalbi žive u svojim stanovima. Na kraju, postoji još jedna grupa slučajeva JNA u kojima je Ombudsmen donio konačnu odluku, ali su isti još uvijek povjerljivi.
8. 31 slučaj: 27 podnosilaca žalbi su državljani BiH, 3 su

državljeni SRJ a 1 je Makedonac. Podnosioci žalbi su: M.P., br. 84/96; Petkovic, br. 31/96; Zobenica, br. 39/96; V.V. br. 46/96; Terzic, br. 55/96; Kentara, br. 108/96; Sarenac, br. 138/96; Vujic, br. 141/96; Tvrtkovic, br. 153/96; Kovacevic, br. 155/96; Vujovic br. 162/96; Budimir, br. 164/96; Lj.C. 165/96; Kasalica, br. 187/96; Dakovic, br. 216/96; Drazetic br. 223/96; Andelic br. 236/96; Z.O. br. 248/97; J.R. br. 237/96; Juzbasic br. 258/97; Opacic br. 315/97; Lj.J. br. 339/97; A. i J. Vegar, br. 357/97; Kahvedzic br. 371/97; **S.N. i M.N.** br. 396/97; D.K. br. 400/97; Stankovic br. 408/97; D.D. br. 418/97; Janis br. 443/97; Pantelic br. 459/97.

Prema najnovijim informacijama koje imamo, samo je jedan podnosilac žalbe, Kahvedzic, vraćen (prosle godine) u svoj stan (podnosilac žalbe se trenutno nalazi u Americi i izdaje stan pod zakup). Sto se tice ostalih, ili je bilo nemoguće stupiti u kontakt s njima ili nam je poznato da su podnijeli zahtjev za povratak prema novom Zakonu, ali odluka u njihovim predmetima još uvijek nije donijeta.

9. Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (Službene novine Federacije, br. 27/97), stupio je na snagu 6. decembra 1997. godine.
10. Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, 4. april 1998. godine.
11. U slučaju Grbavac i 26 ostalih slučajeva JNA (15. januar 1999. – 97/81 i ostali), Dom je istakao da se zakonima iz 1998. godine “ne mogu retroaktivno obnoviti originalni kupoprodajni ugovori podnosioca žalbi, to jeste od datuma kada su predmetni ugovori zaključeni. U skladu s tim, ovi zakoni ne mogu imati nikakav utjecaj na ishod sadašnjih slučajeva.” U slučaju Maric i ostali protiv BiH i FBiH (10. mart 1999. – 98/126 i ostali), Dom je utvrdio da “novi zakoni koji su doneseni nakon slučaja **Medan i ostali**... nije promijenio sadašnju situaciju podnosioca žalbi. Isto važi i za Ostojica i

ostale protiv FBiH i BiH (15. januar 1999.-97/82 i ostali)."

12. Takodje pogledati konacne odluke u slucajevima Stojakovic i ostali (br. 501/97), M.M. i ostali (br. 505/97), Eror i ostali (br. 521/97), koje su donesene 18. decembra 1998. godine. Osim toga, pogledati iste zakljucke u odredjenom broju slucajeva novijeg datuma koji jos nisu dati u javnost, a u kojima Ombudsmen za BiH cak ne smatra da je potrebno pregledati zalbe podnosilaca, prema clanu 6. i 13. Konvencije.

OHR Human Rights/Rule of Law Department